

*Журавель Олена Олександрівна,
курсант Навчально-наукового
інституту № 2 Національної
академії внутрішніх справ
Науковий керівник:*

*Сьох Катерина Ярославівна,
доцент кафедри конституційного
права та прав людини Національної
академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ВИМОГ І СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СПІВТОВАРИСТВА

Російська агресія проти України актуалізувала велику кількість питань, зокрема щодо важливості нашої європейської інтеграції. З моменту прийняття Програми інтеграції України до Європейського Союзу ще у 2000 році інтеграція до європейського співтовариства стала стратегічним курсом України, що інституціолізований у формі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка набула чинності 01 вересня 2017 року. Для України євроінтеграція – це шлях залучення іноземних інвестицій, інноваційного розвитку економіки, підвищення конкурентоздатності національного товаровиробника, вихід на внутрішній ринок Європейського Союзу, а також модернізаційного розвитку системи забезпечення обороноздатності країни, посилення взаємодії між спеціальними органами, підвищення якості професійної підготовки співробітників структур різних сфер суспільного життя шляхом обміну досвідом. Звичайно, пріоритетним елементом стратегії євроінтеграції нашої держави є адаптація законодавства України до законодавства ЄС. Зближення національного законодавства із сучасною європейською системою права забезпечує розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави в межах ЄС, сприяє поступовому зростанню рівня життя населення. Згідно зі статтею 51 Угоди про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими

Співтовариствами та його державами-членами Україна взяла на себе зобов'язання адаптувати своє законодавство у визначених сферах до відповідного законодавства ЄС.

23 червня 2022 року Європейська рада ухвалила рішення про надання Україні статусу кандидата на членство в Європейському Союзі. Це історичне рішення відкриває перед Україною широкі можливості та водночас покладає на українську владу додаткові зобов'язання щодо виконання вимог з адаптації законодавства України до права ЄС та здійснення докорінних політичних, соціально-економічних, правових та інституційних реформ, спрямованих на розбудову розвинутої і сталої демократії та ринкової економіки [3, с. 114].

Для початку слід розмежувати поняття «імплементация» та «адаптація», оскільки обидва поняття вживаються як науковцями, так і законодавцями. Імплементация є процесом перенесення норм ЄС та втілення її у національне законодавство, а адаптація – процесом приведення законів України у відповідність з *acquis communautaire*, яке встановлене ЄС [8, с. 83].

Відповідно до розділу II Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» від 18 березня 2004 р. адаптація законодавства – це процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire* – правовою системою Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ [7].

Зближення національного законодавства до законодавства міжнародних організацій здійснюється уповноваженими органами державної влади у вигляді дій, а саме правотворчості, планування, координації та контролю. Адаптація (зближення) є складовою частиною інтеграційних процесів, передумовою гармонізації національного законодавства із законодавством міжнародних організацій. Це нормотворчий процес, що містить декілька послідовних етапів, на кожному з яких має досягатися певний напрям

відповідності національного законодавства міжнародно-правовим нормам і стандартам, які притаманні ЄС [2, с. 24].

Законодавцем передбачена послідовність адаптації законодавства України: 1) визначення актів *acquis communautaire*, які регулюють правовідносини у відповідній сфері (наприклад, Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights, здійснення перекладу якої ініціює Міністерство економіки до 31 грудня 2023 року) [4]; 2) переклад визначених актів на українську мову (регламентує Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire* та на англійську мову актів законодавства України, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції» від 02 травня 2023 року № 451); 3) здійснення комплексного порівняльного аналізу регулювання правовідносин у відповідній сфері в Україні та в Європейському Союзі; 4) розроблення рекомендацій щодо приведення законодавства України у відповідність з *acquis communautaire*; 5) проведення економічного, соціального та політичного аналізу наслідків реалізації рекомендацій; 6) визначення переліку законопроектних робіт; 7) підготовка проектів законів України та інших нормативно-правових актів, включених до переліку законопроектних робіт, та їх прийняття; 8) моніторинг імплементації актів законодавства України, що здійснює Державна аудиторська служба України.

Тобто адаптація законодавства України до положень права Європейського Союзу (*acquis ЄС*), забезпечення відповідності актів Верховної Ради України зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції праву Європейського Союзу (*acquis ЄС*) є одним з основних напрямів діяльності Верховної Ради України, що реалізується спільно з Кабінетом Міністрів України, який є основним суб'єктом ініціювання відповідних законопроектів, шляхом забезпечення узгодження підготовки, включення до порядку денного Верховної Ради України, розгляду та остаточного прийняття законопроектів, спрямованих на адаптацію законодавства України до положень права

Європейського Союзу (acquis ЄС), виконання міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції [10].

Вагомий внесок для запуску механізму адаптації законодавства України до ЄС зробила Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. «Про затвердження Порядку ініціювання, підготовки та реалізації проектів Twinning».

Twinning – проект технічної допомоги ЄС, який полягає в організації співпраці державного органу (установи) держави-члена ЄС з відповідним державним органом (установою) України – бенефіціаром проекту з метою обміну досвідом та надання допомоги в питаннях державного управління й адаптації законодавства України до законодавства ЄС.

Проект Twinning може бути як класичний Twinning (Classic, тривалістю до 36 місяців) і бюджетом до 2 млн євро або як полегшений Twinning (Light, тривалістю до 6 місяців) та бюджетом до 250 тис. євро.

Партнери по проектах Twinning отримують спільну вигоду, зокрема, у таких сферах як обмін досвідом і знаннями на основі рівноправного спілкування між партнерами проекту Twinning («від державного службовця до державного службовця»), впровадження кращої практики органів влади країн-членів ЄС, досягнення відповідності національного законодавства у певній сфері нормам та стандартам ЄС, розроблення та впровадження адаптованих нормативно-правових актів, що є необхідною умовою виконання досягнутих домовленостей між країною-бенефіціаром та ЄС (спільні угоди, плани дій, інтеграція у спільний внутрішній ринок Європейського Союзу) [9].

Слід зазначити, що законодавство ЄС в усіх сферах є динамічним, а не сталим процесом. Для України не передбачено механізму імплементації найновіших редакцій документів та залучення України до дискусії щодо найактуальніших питань у тій чи тій сферах. За таких умов Україна завжди «наздоганятиме» ЄС та не матиме належного рівня імплементації законодавства. На основі досвіду імплементації державами-членами, звітів Європейської Комісії, аналізу труднощів у імплементації, виникнення нових обставин, практики Суду Європейського Союзу законодавство ЄС постійно

вдосконалюється. З'являються нові норми, директиви переглядаються, окремі директиви об'єднують у рамкові, застарілі положення зникають [1, с. 72].

Отже, адаптація чинного законодавства, що полягає у наближенні національної правової системи до законодавства міжнародних інституцій чи інших країн через скасування або трансформацію відмінностей у національному законодавстві, повинна відбуватися послідовно, базуватися на принципових положеннях законодавства ЄС і не суперечити особливостям національної правової культури та існуючим правовим традиціям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Француз А. Й., Лазебна К. Ю. Механізми адаптації законодавства України до правової системи Європейського Союзу. *Правничий вісник Університету «КРОК»*. 2020. Вип. 38. С. 66–76.
2. Мороз О. М. Проблеми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. *Альманах міжнародного права*. 2020. Вип. 23. С. 21-28.
3. Пугаченко О. Б. Передумови адаптації українського законодавства до вимог Європейського Союзу. *Матеріали конференції SWorld-Ger*. 2022. № ges22-01. С. 111–116.
4. Орієнтовний план перекладу актів *acquis* ЄС на 2023 рік. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/perekladi-aktiv-acquis-yes/orientovnyi-plan-perekladu-aktiv-acquis-ies-na-2023-rik> (дата звернення: 10.06.2023).
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire* та на англійську мову актів законодавства України, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції» від 02 травня 2023 року № 451 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2023-%D0%BF#n60> (дата звернення: 10.06.2023).

6. Посібник із законодавства України у сфері європейської інтеграції. URL: https://www.giz.de/en/downloads_els/Handbook_by_Alla_Dzhun_UKR.pdf (дата звернення: 10.06.2023).
7. Закон України «Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства ЄС» від 18 березня 2004 року № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text> (дата звернення: 10.06.2023).
8. Сьох К. Я., Гультай М. М. Імплементация нормативно-правових актів Європейського Союзу у національне законодавство України. Юридичний науковий електронний журнал. №6. 2022. С. 82-84
9. Twinning. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг. URL: <https://www.nerc.gov.ua/pro-nkrekp/mizhнародne-spivrobitnictvo/mizhнародni-proekti/twinning> (дата звернення: 10.06.2023).
10. Про деякі заходи щодо виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції : Постанова ВРУ від 29 лип. 2022 р. № 2483-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2483-20#Text> (дата звернення: 10.06.2023).

Легенчук Діана Юрївна

студентка Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Сьох Катерина Ярославівна,

доцент кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО ЄВРОСОЮЗУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ

Сучасний розвиток України у світі третього тисячоліття базується на засадах Європейської інтеграції з огляду на основоположні цінності західної культури, що є невід'ємним атрибутом громадянського демократичного